

Sivistystoimiala/Varhaiskasvatus

22.10.2025

Varhaiskasvatuksen pedagoginen suunnitelma

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Pedagogisen toiminnan viitekehys
3. Oppimisympäristö ja monipuoliset työtavat
 - 3.1 Työtavat varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa: leikin, liikun, tutkin, ilmaisen
 - 3.2 Lapsen yhtenäinen oppimispolku
4. Tilojen suunnittelu
 - 4.1 Tilojen terveellisyys ja turvallisuus
 - 4.2 Tilojen esteettömyys, ergonomia ja kestävä elämäntapa
 - 4.3 Digiosaaminen
 - 4.4 Tieto- ja viestintäteknologia varhaiskasvatuksessa
5. Varhaiskasvatusyksikkö (hankkeen nimi)
 - 5.1 Sisätilat
 - 5.2 Ulkotilat
 - 5.3 Moniammatillinen yhteistyö
 - 5.4 Yhteisöllisyys
6. Liitteet
 - Case Lasten ajatuksia
 - Case Vanhempien ajatuksia
 - Case Työntekijöiden ajatuksia
7. Lähteet

Johdanto

Varhaiskasvatuksen pedagogisen suunnitelman laatiminen on osa kiinteistöjen peruskorjauksen /uudisrakentamisen hankesuunnitelmaa. Pedagoginen suunnitelma avaa varhaiskasvatuksen toiminnan yhteisiä arvoja, sisältöjä, ja pedagogisia ratkaisuja.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö. Oppimisympäristön käsite sisältää varhaiskasvatuksessa mm. fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Tiloja pitää suunnitella siten, että voidaan saavuttaa varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet. Tilat tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä.

Tulevaisuuden varhaiskasvatusyksiköihin on tärkeä rakentaa monipuolisia, monikäyttöisiä, erilaiset työtavat mahdollistavia, joustavia yksilöllisen tuen tarpeet huomioivat tilat.

Olemme aina ainutlaatuisessa tilanteessa, kun voimme yhdessä toteuttaa porilaisille lapsille tiloja, joissa heidän varhaiskasvatuksessa viettämänsä aika on ympäristönsä puolesta paras mahdollinen paikka oppimiselle ja kasvulle.

Suunniteltaessa yhteisiä tiloja varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen käyttöön on huomioitava, että ne muodostavat lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Lapsuuden merkityksen ymmärtäminen sekä tietämys lapsen kehityksestä ja oppimisesta ohjaa suunnittelua.

Suunnitelman lähtökohtana on lapsilähtöisyys ja tilojen monimuotoisuus. Kokonaisuutta suunniteltaessa on hyvä miettiä tilaratkaisuja siten, että tilat olisivat osittain kohtaamispaikkoja alueen asukkaille.

Pedagoginen suunnitelma pitää sisällään varhaiskasvatusyksikön yleisen kirjauksen pedagogiikasta ja sen merkityksestä tilojen suunnittelussa. Jokaiseen hankkeeseen on hyvissä ajoin mietittävä pedagoginen työryhmä. Työryhmä keittää kyseiseen hankkeeseen henkilöstön, lasten ja vanhempien ajatukset uudesta yksiköstä.

Pedagogisessa suunnitelmassa pitää olla myös käyttäjälähtöinen näkökulma. Suunnitelman yhtenä osana on lasten, vanhempien ja kasvattajien näkemysten esille tuominen.

Hankesuunnitelmakohtaisesti mietitään miten lapset, vanhemmat ja henkilöstö otetaan mukaan suunnitteluun. Sisällysluettelon kohdasta 6 alkaen on kirjattu uuden yksikön lasten, henkilöstön ja vanhempien ajatukset.

2 Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista kuvaa hyvin sana kokonaisvaltaisuus. Tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista. Tämä on otettava tilojen suunnittelussa huomioon. Ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle tulee olla tilaa (kuvio 1, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Opetushallitus, määräykset ja ohjeet 2018:3a).

3 Oppimisympäristöt ja monipuoliset työtavat

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa oppimiskäsitys korostaa lapsen roolia aktiivisena toimijana ja sitä, että lapsi oppii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja aikuisten sekä lähiympäristön kanssa. Varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.

Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta. Uudet tilat myös joustavat eri tilanteissa tapahtuviin lapsimäärämuutoksiin tai päiväkotitilojen käyttötarkoituksen muuttamisen esimerkiksi alkuopetukselle, aamu- ja iltapäivä- tai avoimen varhaiskasvatuksen toiminnalle. Tilaratkaisut, kalusteet, varusteet ja välineet tukevat opetuksen pedagogista kehittämistä ja lasten aktiivista osallistumista.

Oppimisympäristön tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta sekä tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista.

Oppimisympäristö -käsite sisältää fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys, esteettömyys, järjestys, siisteys, sisäilman laatu sekä tilojen valaistus ja akustiikka otetaan huomioon oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä.

Oppimisympäristöinä käytetään piha- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa käytetään ja sovelletaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

3.1 Työtavat

Lapsen luontainen tapa oppia ja kehittyä tapahtuu leikin, liikunnan, tutkimisen ja ilmaisun kautta. Oppiva ja hyvinvoiva lapsi opettelee, kokee, toimii ja osallistuu. Näiden pedagogisten toimintojen kautta voimme lasten kasvu-ympäristöä suunnitella siten, että ne mahdollistavat lapselle nuo edellä mainitut työtavat.

Monipuoliset työtavat ohjaavat varhaiskasvatukselle asetettujen tehtävien sekä tavoitteiden toteuttamista. Lasten ikä, tarpeet, ja kiinnostuksen kohteet ohjaavat työtapojen käyttöä.

Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Henkilöstön tehtävänä on mahdollistaa ja ohjata lasta erilaisiin leikkeihin. Leikin kautta lapsi oppii huomaamattaan hahmottamaan maailmaa. Leikkiessään lapsi voi myös turvallisesti kokeilla, yrittää ja erehtyä. Oppimisympäristöjen tulee joustaa leikkien mukaan, sillä leikit eivät aina pysy paikallaan niille osoitetuissa tiloissa.

Ympäröivä luonto ja hyvin rakennetut piha-alueet ohjaavat lasta liikkumaan ja toimivat siten myös hyvinä oppimisympäristöinä. Liikunnan merkitys on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja oppimisen edistäjänä yhtä tärkeä kuin uni tai ravinto. Lapsella on oikeus monipuoliseen liikkumiseen sisä- ja ulkotiloissa. Riittävä ja monipuolinen välineistö mahdollistavat fyysisen aktiivisuuden. Varhaiskasvatuksessa lapset ulkoilevat joka päivä. Tärkeää on lapsen tukeminen ja kannustaminen monipuoliseen keholliseen kokemukseen.

Liikuntasuositukset lasten kohdalla päivittäiseen liikkumiseen vähintään kolmen tunnin ajan pyritään osaltaan toteuttamaan myös varhaiskasvatuksessa. Toiminnan yhtenä sisältönä on käyttää llo kasvaa liikkuen materiaalia. Vanhempien osallisuutta lasten liikkumisessa toteutetaan kerran vuodessa pidettävien toiminnallisten vanhempainiltojen muodossa.

Lapsen uteliaisuus ympäröivään maailmaan on hyvin luontaista. Aikuisen merkitys luontaisen uteliaisuuden tukemisessa näkyy toiminnan suunnittelussa. Aikuinen mahdollistaa lapselle tapahtumien ja ilmiöiden tutkimiseen yksin ja ryhmässä. Siten, että lapsen kaikki aistit ja keho saavat kokemuksen tutkittavista asioista. Tutkimiseen ohjaa myös harkittu välineistö ja kalustus ryhmätiloissa.

Ilmaisun monipuolisuus mahdollistuu rakennuksen arkkitehtuurissa. Lasten esteettiset tarpeet huomioidaan erilaisilla ratkaisuilla. Rakennus pitää sisällään mielenkiintoa herättäviä yksityiskohtia. Tärkeää on rakentaa tiloja, jotka mahdollistavat avaruudellisen hahmottamisen. Lapsen ilmaisua voidaan todentaa tiloissa monella tapaa. Kädentaitojen tuoksia erilaisissa näyttelytiloissa tai alueita missä voidaan esittää laulua ja pieniä näytelmiä.

3.2 Lapsen yhtenäinen oppimispolku

Lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen on yhteistyön merkitys esiopetuksen ja perusopetuksen henkilöstön kesken suuri. Esiopetustiloja suunniteltaessa koulujen yhteyteen, voidaan molempien asiantuntijuutta käyttää tilojen suunnittelussa. On tärkeää, että henkilöstöllä on tietämys ja ymmärrys toistensa oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja asiakirjojen sisällöistä.

Esiopetuksen ja perusopetuksen nivelvaihe helpottuu, kun toiminnot ovat saman katon alla. Lapselle turvaa tuovat tutut aikuiset ja mahdolliset isommat sisarukset samassa yksikössä. Hyvin alkanut yhteistyö ja kasvatuskumppanuus esiopetuksessa jatkuu sujuvasti perusopetuksen puolelle.

Hallituksen kärkihankkeena on esiopetuksen laajeneminen myös 5-vuotiaisiin. Esiopetustilojen suunnittelussa kouluille on huomioitava, että tulevaisuuden kouluissa voi lapsia olla 5 vuotiaista lähtien. Näin ollen on luokkakajojakin hyvä miettiä uusin silmin esimerkiksi 5-7-vuotiaat omana ryhmänään jne.

4. Tilojen suunnittelu

Lapsille tiloja suunniteltaessa on otettava huomioon päivän aikana tapahtuvat eri toiminnot. Lasten varhaiskasvatuspäivä pitää sisällään, ruokailuja, leikkiä, oppimista ja lepoa. Asioita tehdään eri kokoisissa ryhmissä tai yksin.

Hyvin suunnitellut Tilat kannustavat leikkiin ja hyvään vuorovaikutukseen. Mahdollistavat lasten osallisuutta, yhdenvertaisuutta sekä tasa-arvoa.

4.1 Tilojen terveellisyys ja turvallisuus

Turvallisuus huomioidaan sekä rakennuksen tila- että toimintatarkoituksissa, piha alueiden suunnittelussa, pihojen rytmityksessä ja toiminnallisuudessa ikäkaudet huomioiden. Tilojen kaikissa varusteluissa, materiaaleissa ja välineissä huomioidaan turvallisuusnäkökulma. Lasten kasvaessa toimintaympäristö laajenee, joten se vaikuttaa vähitellen oppimispolun edetessä. Rakennuksen riittävät ja tarkoituksenmukaiset tilat tukevat lasten hyvinvointia.

Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien ehkäisy. Näköyhteys eri tilojen välillä on tärkeä ja luontevaa liikkumista tulee mahdollistaa kaikkialla.

Liikennevirrat sisällä ja ulkona ovat hallittuja. Sisä- ja ulkotilat suunnitellaan selkeiksi ja siten, ettei jää katvealueita. Tällöin tiloja on helppo valvoa. Rakennus on avoin ja valoisa. Lasiseinät ja sisäikkunat ovat hyvä ratkaisu valvottavuuden parantamiseksi. Ikkunoita/seiniä voi tarpeen mukaan peittää erilaisin kaihdiratkaisuin.

Piha liittyy ikkunoiden kautta sisätiloihin ja nämä muodostavat yhdessä visuaalisen kokonaisuuden

4.2 Tilojen esteettömyys, ergonomia ja kestävä elämäntapa

Tilat eivät saa olla liian valmiiksi rakennettuja. Tulee olla vapaata tilaa, jota voi muokata irtokalusteilla eri tarkoituksiin: leikkimiseen, liikkumiseen, taiteen tekemiseen sekä kokemiseen ja tutkimiseen. Esteettisyys ei saa olla toiminnallisuuden este.

Tiloja suunniteltaessa on huomioitava, että tiloista tulee kaikille lapsille sopivia, huolimatta siitä minkälaista tukea lapsi tarvitsee. Seuraaviin asioihin kannattaa käyttää suunnittelussa riittävästi aikaa, valaistus, äänimaailma ja erilaisten materiaalien käyttö.

Kestävä kehitys on nousemassa varhaiskasvatuksessakin entistä keskeisempään asemaan. Yhteisöllisyys ja osallisuus – lapsen oma osallistuminen – ovat osa kestävästä kehityksen kasvatuksen sisältöä.

4.3 Digiosaaminen

Leikki on lapselle ominainen tapa jäsentää kuulemaansa ja näkemäänsä, rakentaa merkityksiä ja oppia. Leikki sijaitsee varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin keskiössä, eikä digitaalisuus saa syrjäyttää sitä. Sen sijaan digitaalisuutta, sen välineitä ja mahdollisuuksia, tulee hyödyntää tavoilla, jotka tukevat paitsi lapsen leikkiä, myös mahdollistavat monipuolisen vuorovaikutuksen ja oman mielikuvituksen käyttämisen.

Tavoitteena on sellainen varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, jossa digitaalisuus sulautuu luonnolliseksi osaksi päivittäistä arkea luontaisen paikkansa ja tehtävänsä leikkitahtumassa.

4.4 Tieto- ja viestintäteknologia varhaiskasvatuksessa

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on olennainen osa tämän päivän varhaiskasvatusta ja keskeinen kansalaistaito. Digitaalisia välineitä ja sähköisiä materiaaleja hyödynnetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla, tukien lasten osallisuutta, vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä yksilöllisiä oppimispolkuja. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuksia luovuuden ilmaisemiseen, yhteisölliseen työskentelyyn ja lasten aktiiviseen toimijuuteen. Sen avulla voidaan vahvistaa kodin ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä sekä laajentaa oppimisympäristöjä myös oman alueen ulkopuolelle. Teknologian käyttö varhaiskasvatuksessa perustuu pedagogisiin tavoitteisiin ja lasten kehityksen tukemiseen.

Toimintavarmat ja kapasiteetiltaan riittävät tietoliikenneyhteydet ovat teknologian käytön perusedellytys varhaiskasvatuksessa. Ensisijaisesti kiinteistö tulisi liittää verkkoon kiinteällä valokuituyhteydellä, jos se on järkevästi toteutettavissa. Lisäksi tulee varautua langattomaan verkkoon koko talossa (tukiasemien rasiointi).

Yksiköissä on henkilökunnan ja lasten käytössä riittävä määrä tarkoituksenmukaisia laitteita. Yli 3-vuotiaiden ryhmissä on seinään kiinnitettävä näyttö ja esiopetuksessa käytetään ensisijaisesti kosketusnäyttöä, lisäksi henkilökunnan työ- ja ryhmätiloissakäytössä seinään kiinnitetty näyttö. Näyttöjen yhteydessä tarvitaan myös riittävä äänentoistojärjestelmä. Ryhmien laitteiden lisäksi työntekijöillä on käytössä henkilökohtainen tabletti tai älypuhelin. Suunnittelussa on huomioitu laitteiden riittävä säilytys, lataaminen ja liittäminen näyttöihin.

Rakennuksessa on riittävästi säilytyspaikkoja myös muille tietoteknisille oheisvälineille kuten korvakuulokkeille tai erillisille latausjohdoille, jotka ovat otettavissa suunnittelu – ja opetustilanteisiin mukaan.

Mobiililaitteet ja langattomuus lisäävät osaltaan tilojen muuntojoustavuutta. Niiden joustava hyödyntäminen tulee huomioida tila- ja sähkösuunnittelussa, rakennuksen teknisissä ratkaisuissa sekä kalustevalinnoissa. Rakennukseen toteutetaan moitteettomasti toimiva verkko (kiinteä ja langaton) käyttäjän tarpeen mukaan. Rakenteiden tulee kestää tieto- ja viestintäteknologian vaatimat asennukset joustavasti eri puolilla rakennusta (myös tulevaisuudessa). Valaistuksessa ja mahdollisuudessa himmentää tilat huomioidaan heijastuspintojen käyttö eri puolilla rakennusta. Kaikilla toiminta-alueilla on riittävästi liikuteltavia pistorasioita, jotka eivät häiritse alueiden kalustamista.

Jos päiväkodissa on sali, siellä tarvitaan riittävän tehokas kiinteä videoprojektori sekä esitysäänentoistojärjestelmä. Pienemmissä yksiköissä, joissa ei erillistä salia rakenneta, ainakin yhdessä tilassa on oltava vähintään 86” kosketusnäyttö. Opetusteknologian tulevaisuuden muutokset otetaan huomioon rakennuksen suunnittelussa.

Kameravalvonta toteutetaan remontoitaviin- ja uudiskohteisiin. Kameravalvonta kytketään Porin kaupungin keskitettyyn järjestelmään. Tärkeää on, että tietohallinnon asiantuntijat pääsevät mukaan kulloisenkin kohteen sähkösuunnitteluun. Tällä varmistetaan, että turvallisuusratkaisut ovat yhtenevät eri kiinteistöissä.

Kiinteistöön kuuluvat kamerat ja niiden tarvitsema yleiskaapelointi, tallentimista ja lisensseistä vastaa tietohallinto.

5 Varhaiskasvatusyksikkö (hankkeen nimi)

5.1 Sisätilat

5.2 Ulkotilat

5.3 Moniammatillinen yhteistyö

5.4 Yhteisöllisyys

6 Liitteet

CASE Lasten ajatuksia

CASE vanhempien ajatuksia

CASE Työntekijöiden ajatuksia

7 Lähteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Opetushallitus, määräykset ja ohjeet 2018:3

